निरोप... एक नकोसा !

मिलिंद बाबर
फाउंडर–चेअरमन, मँगो हॉलिडेज्

जगभर फिरतांना

कुठलाही निरोप घेणं एक जिकिरीचंच काम असतं मग तो संध्याकाळी परत येईपर्यंतचा असेल किंवा कायमचा. मी आमच्या या व्यवसायानिमित्त वारंवार फिरत असतो. बऱ्याच वेळेला, विशेषतः एअरपोर्टवर लोकांना जेव्हा भावनिक निरोप देताना किंवा घेताना बघतो, तेव्हा त्यांच्या भावना कशा असतील, हे कुतूहल तर असतंच, पण काही निरोप तर हृदय पिळवटून टाकणारेसुद्धा असतात.

आज आमच्या टूरचा शेवटचा दिवस होता. उद्या पहाटे उठून एअरपोर्टला जायचं व फ्लाईट धरून आपापल्या घराच्या दिशेनी उड्डाण करायचं होतं.

गेल्या सतरा दिवसांच्या नियमाप्रमाणे आरती झाली. ड्रायव्हर रॉबर्टने गंपती बाप्पाचा उद्घोष केला आणि कौतुकाने सारी बस एक सुरात म्हणाली... मोरऽऽऽया. रॉबर्टसुद्धा आता थोडासा भारतीय आणि थोडासा पर्यटक पण झाला होता. रॉबर्ट म्हणजे आमचा तिथला लोकल गार्डियनच होता.

आता माईकचा ताबा माझ्याकडे आला. हा शेवटचा प्रवास पिसा ते रोम ५ तासांचा होता. आम्ही सर्व ५३ जण आणि मी व रॉबर्ट गेले १७ दिवस एकत्र होतो. पहिल्या दिवशी एकमेकांना न ओळखणारी ५५ डोकी आज एका कुटुंबासारखी एकमेकांच्या सुखदुःखात सामील झाली होती. ३ वर्षांचा आर्य, त्याची आई आणि बाबा सोडून कधीही न राहणारा आज आईबाबांकडे कमी आणि बाकीच्यांकडेच जास्त होता. टूरवर एकट्या आलेल्या ७५ वर्षांच्या आपटे काकू सगळ्यांच्या कौतुकाचा विषय तर होत्याच पण अचानक आलेल्या पावसात त्या भिजू नयेत म्हणून पाच जणी तरी त्यांच्यासाठी छत्री घेऊन धावल्या होत्या. सोनावणे काकांना सर्दी आणि ताप आला तेव्हा त्यांच्यावर वैद्यकशास्त्राच्या जेवढ्या शाखा असतील तेवढ्या सर्व– ॲलोपथी, होमिओपथी आणि आयुर्वेदाच्या औषधांचा वर्षाव झाला होता.

लांबच्या प्रवासात गाणी म्हणणारे या बसचे किशोरकुमार म्हणजे हेमंत हर्डीकर. ते गाणं इतकं सुंदर म्हणायचे की, असं वाटायचं त्यांनी आता थांबूच नये. त्यामुळे फर्माईशसुद्धा खूप व्हायच्या आणि मग मला पण दोन तासांची विश्रांती मिळायची.

प्रत्येक जेवण झाल्यानंतर डोंबिवलीच्या प्रकाश मेहेंदळे काकांच्या नावाचा उद्घोष व्हायचा. मेहेंदळे साहेब इतके मिश्किल स्वभावाचे आणि हसतमुख होते की, त्यांना पाहूनच हसू फुटायचे आणि मग त्यांचे जोक्स म्हणजे बसमध्ये हास्याची कारंजी उडायची.

कल्याणच्या म्हात्रे काका आणि काकूंचा दिवस व्हॉट्सॲप वरून नातवंडांबरोबरच्या संभाषणांनी सुरु व्हायचा.

पुण्याची आमची मैत्रीण पिनल वानखडे म्हणजे तर एकदम उत्साहमूर्तीच, तिच्या गाण्याच्या भेंड्या, दम शराज किंवा उखाणे–दिवस म्हणजे फुल टू धमाल. तसंच, पार्ल्याच्या निवृत्त बँक मॅनेजर शामला ताई फडके (ज्यांनी आतापर्यंतच्या त्यांच्या सर्व परदेशातल्या टूर्स फक्त मँगो बरोबरच केल्या आहेत) त्यांच्या कविता वाचनाची तितक्याच आतुरतेने सर्व जण वाट बघायचे. मँगोवर मनापासून प्रेम करणाऱ्या लोकांच्या यादीत शामला ताई एकदम अग्रस्थानी! कोल्हापूरच्या शहाजी ढवळे काकांनी वयाच्या ७२व्या वर्षी 'बुगडी माझी सांडली ग...' या गाण्यावर बसमध्ये केलेला डान्स मला वाटतं, कोणीही आयुष्यभर विसरणार नाही. ठाण्याच्या साठे साहेबांनी अंटार्टिकाच्या सरकारी मोहिमेचे केलेले प्रवासवर्णन आजही अंगावर काटा आणते.

माऊंट टिटलिसच्या बर्फाच्छादित डोंगरावर पोचल्यावर, 'सर, मला तुम्हाला मिठी मारायची आहे,' असं म्हणून लहान मुलासारखे रडलेले तळेगावचे गिते साहेब.

पार्ल्याचे स्वानंद दाढे म्हणजे टूरवरचे जगतमित्रच. प्रत्येकाला काय हवे काय नको इथपर्यंतच नाही, तर स्वतःचं स्थलदर्शन सोडून भोईटे साहेबांना तिथल्या कॅन्सर स्पेशालिस्टकडे नेऊन, त्यांचं पूर्ण दिवस चेक अप करून आणलं. एका टूरवर भेटलेल्या अनोळखी माणसासाठी केवढा मोठा त्याग?

स्पष्टवक्ते आणि आक्रमक स्वभावाचे पतीपत्नी म्हणजे ठाण्याचे जयंत व श्रद्धा जोशी, जितके आक्रमक तितकेच प्रेम लावणारेसुद्धा. या पतीपत्नींनीसुद्धा मँगोच्या युरोप, अमेरिका आणि ऑस्ट्रेलिया न्यूझीलंड टूर्स केलेल्या आहेत आणि या वर्षी इस्टर्न युरोपसुद्धा ठरलेलाच आहे.

आमचे ठाण्यातले पालक आणि आमच्या प्रत्येक कार्यक्रमाला आवर्जून हजेरी लावणारे परममित्र, बँकेचे निवृत्त शाखाधिकारी श्री. सुरेश व साधना ओक.

पुण्याचे प्रसिद्ध वकील मुकुंद ननावरे सरांच्या 'ग्रामीण तडका आणि गरिबीतसुद्धा स्वाभिमान जपणाऱ्या म्हातारीची सत्यकथा' आजही हृदय हेलावून टाकते.

पुण्यातील ग्राहक मंचाचे प्रसिद्ध न्यायाधीश श्री. उत्पात सर, सामाजिक कार्यकर्ते विश्वंभर चौधरी, प्रसिद्ध कविताकार संदीप खरे, रजनी रहाळकर, प्रतिमा जोशी, ठाण्याचे गडकरी कुटुंब, कुरुंदवाडचे मुळे साहेब, बेळगावच्या निमा माने, पुण्याच्या विभा बोके, सचिन पाटील, मधुकर गुंजाळ आणि शंकर मोदानी, कराडचे शेटे साहेब, कोल्हापूरचे डॉ. भोईटे, नितीन नेमाडे आणि नाईक साहेब, सांगलीच्या मृणाल केळकर, प्रसिद्ध गायक राहुल देशपांडे, त्यांचे वडील बापूसाहेब देशपांडे, उमा रासकर, कदम, मोहन पाटील, सुधीर थिटे, खटावकर, विलास जोगदेव, रोटरिअन विद्यासागर जाधव, शर्मिला तिवारी, सुनिता सोनावणे, साताऱ्याचे जयंत कुलकर्णी, चिंचवडचे कोठावदे दांपत्य, बकोरे फॅमिली, आनंद डवळकर, माधव आपटे, रश्मी फणसे, किरपेकर, पाटकर, गोखले, सायली वारंग, सुभाष सूर्यवंशी, विनीत देशपांडे, जयंत मेढी, नंदू घाटे, मनोहर तारे, घुगे दांपत्य, संजय कुलकर्णी, डॉ. देसाई, जोशी, कुलकर्णी, देशपांडे, बापट, परळकर, गणेश दळे, कुंभारे सर, धुळ्याचे डॉ. सतीश पाटील, नाशिकच्या सौ. सरोज पाटील आणि भक्ती पाटील तसेच गायतोंडे दांपत्य, टोणापी दांपत्य, अत्रे, राजेशिर्के, अग्निहोत्री, स्मिता शिंत्रे मॅडम, ज्ञानेश्वरी आणि यश गरुड, सुनिता वर्तक; अशा अनेक विविध क्षेत्रातील दिग्गज आणि मातब्बर मंडळींबरोबरच समस्त मराठी माणसांनी आमच्यावर दाखवलेल्या विश्वासामुळेच आम्ही आज इथपर्यंत पोहचू शकलो.

मँगोवर जिवापाड प्रेम केलेल्या सर्व पर्यटन प्रेमींची नावे इथे लिहिण्याची खूप इच्छा असून देखील शब्द, वेळ आणि जागेच्या अभावी हे शक्य होत नाहीये. त्यामुळे, आपलं नाव न दिसल्यास राग मानू नये. तुमचं प्रेम आणि तुमची साथ तितकीच मौलिक आहे.

मँगोच्या या खडतर प्रवासात अनेक संकटं आली. जेव्हा वाट थोडी आडवळणाची होती, थोडी अवघड होती, त्यावेळी खंबीरपणे माझा हात हातात धरून उभ्या राहिलेल्या, माझी पत्नी रंजना, मुलगी तपस्या, जावई अमीत आणि आई सुनिता यांच्या सहभागाशिवाय इथपर्यंत पोचणे केवळ अशक्यच होते.

१७ दिवसांपूर्वी आपण एकमेकांना ओळखत पण नव्हतो. एखाद्या कुस्तीच्या आखाड्यात दोन पैलवान जसा एकमेकांच्या ताकदीचा अंदाज घेतात, तसाच अंदाज प्रत्येक जण पहिल्या दिवशी घेत होता. कोण कसं असावं? कोण खडूस वाटतोय? कोण गंमतीशीर? कोणाबरोबर आपलं जमेल किंवा जमणार नाही? प्रत्येक जण वेगवेगळ्या सांस्कृतिक किंवा शैक्षणिक पार्श्वभूमीचा, कोणी पुणे तर कोणी ठाणे, कोणी नाशिक तर कोणी कोल्हापूर, कोणी तुळजापूर तर कोणी तळेगाव, कोणी मुंबई तर कोणी दुबई, कोणी ऑस्ट्रेलिया तर कोणी अमेरिकेहून आलेले. परंतु जसं, वेगवेगळी फुलं माळल्यावर त्यांचा एक सुंदर हार तयार होतो तसंच झालं होतं. हे सर्व लोक आज, 'आपली संपूर्ण टूर निर्विघ्नपणे पार पडली, आपल्या स्वप्नाची पूर्ती झाली, आपल्याला नवीन मित्रमैत्रिणी मिळाल्या व आपल्या अपेक्षांची पूर्ती झाली' या आनंदात होते. आम्ही टूर लीडर आहोत. पर्यटकांना काहीही कमी पडू नये, त्यांना संपूर्ण माहिती मिळावी, कुठलंही स्थलदर्शन चुकू नये, जेवण वेळच्या वेळी मिळावं, काही तक्रारी असतील तर त्यांचं निराकरण व्हावं, यासाठी झटत असतो, नव्हे त्यासाठीच तिथे असतो, ते आमचं कामच आहे. आम्हालाही आमचे मूड असतात, आमचे काही पर्सनल प्रॉब्लेम्स असतात, फॅमिलीपासून दूर, रोज बाहेरचं जेवण, झोप होत नाही... आणि हे सर्व असतानादेखील रोज सकाळी हसतमुखाने 'गुऽऽऽड मॉर्निंग सर' म्हणून दिवसाची सुरवात करायची असते. परंतु, ग्रुप जेव्हा चांगला असतो, तेव्हा बऱ्याच वेळेला आम्हीही ग्रुपबरोबर एव्हढे मिसळून जातो की, आपण टूर लीडर आहोत व इथे काम करायला आलो आहोत हे लक्षातच रहात नाही. आजही तसंच झालं होतं. मी इथे काम करायला आलोय, हे विसरूनच गेलो होतो आणि तुमच्यातलाच एक पर्यटक झालो होतो. परंतु जसं इंग्लिशमध्ये म्हणतात ''All good things in life have to come to an end !'' तसंच. आज आपण ही युरोपची टूर नव्हे, तर एक सुंदर स्वप्न पूर्ण करत आणलेले आहे. आता मित्रांनो, निरोप घेण्याची वेळ आलेली आहे. मी तुम्हा सर्वांना विनंती करतो की, तुम्हाला ही टूर कशी वाटली यावर थोडसं बोलावं. माझं हे वाक्य संपताच चारपाच जण एकदम उठले. मी सौ. मोरेंच्या हाती माईक सोपवला. त्या म्हणाल्या, ''माझे मिस्टर म्हणजे पुण्याचे सिताराम मोरे साहेब पोलीस खात्यामध्ये इन्स्पेक्टर! आयुष्यभर हे नोकरीनिमित्त बाहेरच राहिले. मुलाबाळांचं करताकरता कधी वार्धक्याकडे झुकले कळलंच नाही. खूप कष्ट केले. आज पूर्ण आयुष्यात पहिल्यांदा मला माहेरपणाला आल्याचा अनुभव आला. तुम्ही आमचे एव्हढे लाड केलेत, एव्हढं खाऊपिऊ घातलंत, गाणी, मौजमस्ती, सुखदुःख, काय काय सांगू...'' म्हणत त्यांचा भावनांचा बांध फुटला, आणि सगळ्यांचेच डोळे पाणावले. शांत झाल्यावर मोरे मॅडम अजून भरभरून बोलतच राहिल्या. त्यानंतर हडपसरचे लोंढे साहेब म्हणाले, ''आम्ही बऱ्याच कंपन्यांबरोबर बऱ्याच टूर्स केल्यात. तुमच्याबरोबर सुद्धा युरोप केला, पण त्यात फरक असा होता की, आम्ही त्यांच्याबरोबर जाऊन फक्त ती ठिकाणं बघून आलो, पण तुमच्याबरोबर युरोप नुसताच पाहिला नाही, तर तुम्ही दिलेल्या धावत्या वर्णनामुळे पूर्णपणे समजावूनसुद्धा घेतला.'' त्यांनी एक छान उदाहरण पण दिलं... ते म्हणाले, ''TV समोर बसलो असताना, जेव्हा आपण चॅनेल पुढेपुढे नेत असतो आणि अचानक एका चॅनेलवर शोले लागतो. आपण शोले कितीही वेळा पाहिलेला असला तरी तो परत बघतोच. असं समजा, शोले पूर्ण रंगात आलाय. गब्बर, वीरू, जय, बसंती, मौसीचे डायलॉग चालू आहेत आणि एकदम चॅनेलचा आवाज (AUDIO) बंद झाला. शोले दिसतोय, पण डायलॉग ऐकू येत नाहीत. तर तुम्हाला तो शोले आवडेल का, बिन आवाजाचा? याचं उत्तर 'नाही' असंच आहे. तसंच तुमच्या युरोप टूरचं पण आहे. तुम्ही दिलेली माहिती जर कळली नसती, तर युरोप आम्हाला तेव्हढा आवडला पण नसता आणि कळला पण नसता.'' हे ऐकल्यावर टाळ्यांचा प्रचंड कडकडाट झाला आणि आम्ही सर्व तुमच्या म्हणण्याशी शत प्रतिशत सहमत आहोत अशी पावती पण मिळाली. लोंढे साहेबांनंतर बोलणाऱ्यांची लाईन संपतच नव्हती. मधे एक ब्रेक झाला आणि परत बस सुरु होऊन ते रोम येईपर्यंत ग्रुप मधला प्रत्येक जण भरभरून बोलत होता, भावूक होत होता आणि सगळ्यात शेवटी आमचे दुसरे मित्र पुण्याचे इन्स्पेक्टर सयाजी गवारे साहेबांच्या पत्नीने आपल्या सुरेल आवाजात... चलते चलते मेरे ये गीत याद रखना, कभी अलविदा ना कहना... म्हणत असतानाच ५ तासांचा प्रवास कसा आणि कधी संपला ते कळलेच नाही.

कुठलाही निरोप घेणं एक जिकिरीचंच काम असतं मग तो संध्याकाळी परत येईपर्यंतचा असेल किंवा कायमचा. मी आमच्या या व्यवसायानिमित्त वारंवार फिरत असतो. बऱ्याच वेळेला, विशेषतः एअरपोर्टवर लोकांना जेव्हा भावनिक निरोप देताना किंवा घेताना बघतो, तेव्हा त्यांच्या भावना कशा असतील, हे कुतूहल तर असतंच, पण काही निरोप तर हृदय पिळवटून टाकणारेसुद्धा असतात. कोणी मिठी मारून, कोणी चुंबन घेऊन, कोणी शेक हॅन्ड करून, कोणी हात हलवून, कोणी नमस्कार करून, जपानमध्ये ३ वेळा कमरेत वाकून, कोणी हात हातात घेऊन, तर कोणी खूपखूप रडूनसुद्धा आपल्या प्रिय व्यक्तीला जेव्हा निरोप देतात, तेव्हा नकळत आपल्यासारखे त्रयस्थसुद्धा भारावून जातात.

माझ्या पर्यटनप्रेमी वाचकांनो, मी गेल्या दोन महिन्यांपासून, आपल्याला माझ्या अनुभवांच्या शिदोरीतील काही अनुभव सांगत आलो आहे. आपण मला उत्स्फूर्त प्रतिसाद दिलात. खूप ई–मेल्स पाठवलेत. लेख आवडल्याचे आणि चांगले असल्याचे दाखले दिलेत. मँगो हॉलिडेज्च्या भरभराटीसाठी तोंड भरून आशिर्वाद दिलेत, त्याबद्दल मी आपल्या सर्वांचा मनापासून आभारी आहे. आज मीसुद्धा आपला निरोप घेणार आहे, परंतु परत भेटण्याच्या आश्वासनानंतरच. हो, आपण परत भेटणार आहोत, परंतु एका मोठ्या विश्रांतीनंतर, ऑक्टोबर–२०१८ मध्ये, काही नवीन अनुभवांसह!! तोपर्यंत मी मिलिंद बाबर आपला सप्रेम निरोप घेतो!!!

milind@mangoholidays.in

'मँगो' स्पेशल इंटरनॅशनल आणि डोमेस्टिक टूर्स

Europe	America	Australia & New Zealand
South Africa	Dubai	South East Asia	Mauritius
Kerala	Rajasthan	Madhya Pradesh	Himachal

Mango® HOLIDAYS
Experience of a Lifetime!

www.mangoholidays.in

● पुणे : (020) 2544 4415/16/17/18, 25511571/2 मो. : 83800 39505 ● दादर : (022) 2433 5500/11/22/33 ● ठाणे : (022) 2545 0017/18 ● साप्ताहिक सुट्टी : रविवार